

دستورالعمل های بین المللی برای نیروهای پلیس در مقابله با جرایم علیه زنان و کودکان

(تاریخ دریافت ۱۳۹۷/۱۱/۱۵، تاریخ تصویب ۱۳۹۸/۰۲/۱۲)

مجتبی موسوی

چکیده

حمایت از زنان و کودکان در سایه افزایش امنیت اجتماعی و پیش گیری از افزایش جرایم علیه زنان و کودکان از طریق ارائه خدمات مشاوره‌ای برای ارتقای سطح فرهنگی خانواده‌ها و اطلاع رسانی به قربانیان خشونت‌های خانوادگی امری بسیار ضروری است. قوانینی که در راستای مقابله با خشونت علیه زنان وضع شده‌اند به صورت پراکنده هستند و قانون کامل و جامعی در این خصوص تدوین نشده است. همچنین، خلأهای زیادی در این زمینه قابل مشاهده است و در این قوانین به موارد مختلفی که مصداق خشونت تلقی می‌شوند اشاره‌ای نشده است. در این راستا اسناد بین المللی از جمله اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، اعلامیه حمایت از زنان و کودکان در وضعیت اضطراری و مخاصمه مسلحانه و ... که به طور مستقیم و یا غیرمستقیم به موضوع خشونت علیه زنان و کودکان پرداخته‌اند. آنچه که در این مقاله مورد بررسی قرار می‌گیرد دستورالعمل های بین المللی برای نیروهای پلیس در مقابله با جرایم علیه زنان و کودکان است.

واژگان کلیدی: جرایم علیه زنان و کودکان، دستورالعمل، پلیس، حقوق بشر

بخش اول: کلیات

جرائم بر علیه زنان و کودکان از آسیب‌های جامعه است. از جمله این جرائم می‌توان به خشونت خانگی و جنسی و قاچاق زنان و کودکان اشاره کرد. قاچاق زنان و کودکان، یکی از معضلات و آسیب‌های اجتماعی است؛ که به گونه‌ای روبه رشد تقریباً همه جوامع را دربر گرفته است. قاچاق زنان و کودکان موجب می‌شود بسیاری از زنانی که در گریز از فقر و جستجوی یافتن یک زندگی بهتر به ترک خانه و میهن خود دست زده‌اند، نه تنها به آن دست پیدا نکنند، بلکه بیش از پیش در گردابی فرو روند که هیچ راه گریزی از آن نمی‌توان یافت. به لحاظ تاریخی، جرم و خشونت همواره بخشی از حوزه عمومی تلقی می‌شود. خشونت از عواملی است که سلامت و امنیت خانواده را تهدید می‌کند. خشونت علیه زنان و کودکان، پدیده‌ای است که در آن زن یا کودک به خاطر جنسیت خود مورد اعمال زور و تضییع حق از سوی جنس مخالف (مرد) قرار می‌گیرد. «چنانچه خشونت در چارچوب خانواده و بین زن و شوهر یا دختر و پدر باشد، از آن به خشونت خانگی تعبیر میشود و به هر نوع عمل یا احتمال رفتاری که به آسیب جسمی، جنسی، روانی یا محرومیت و عذاب منجر شود، خشونت علیه زنان و کودکان گفته می‌شود». امروزه بیشتر از گذشته خشونت‌های خانگی به‌طور عام و خشونت علیه زنان و کودکان به‌طور خاص مورد نگرانی افکار عمومی و سیاست‌گذاران و مصلحان اجتماعی قرار گرفته است. حتی مردان به‌عنوان کسانی که در متن مناسبات قدرت، خشونت را به نمایش می‌گذارند به قبح عمل واقف می‌باشند. زنان و دختران به‌عنوان کسانی که بیش از هر قشر دیگر، قربانیان خشونت خانگی واقع می‌شوند، به حدی از آگاهی رسیده‌اند که خشونت‌های خانگی را امری اجتناب‌ناپذیر نمی‌دانند، بلکه معتقدند که با دریافت حمایت‌های اجتماعی و قانونی می‌توان بر آن غلبه کرد. خشونت علیه زنان در ابعاد روانی، جنسی، جسمی، مالی، اجتماعی و فرهنگی اتفاق می‌افتد که پیامدهای جبران‌ناپذیری از جمله روانی، استرس و فشار، اختلالات جسمی خصوصاً بر فرزندان وارد می‌کند. آنچه که در این تحقیق بررسی می‌شود دستورالعمل‌های بین‌المللی برای نیروهای پلیس در مقابله با جرائم علیه زنان و کودکان است. هدف از این دستورالعمل‌ها این است که یک دست‌افزار عملیاتی فراهم آورد که از آن برای تماس با کشورهای ثالث در تمام سطوح و

همچنین برای کنگاشگاههای چند جانبه به منظور حمایت و تقویت تلاش های ادامه دار به منظور جلوگیری و ریشه کن کردن شکنجه و سوء رفتار در تمام مناطق دنیا استفاده گردد.

بخش دوم: دستورالعمل های اتحادیه اروپا در مورد خشونت بر علیه زنان و کودکان

قبول دستورالعمل ها در ارتباط با خشونت بر علیه زنان و دختران یک علامت روشن از خواست سیاسی اتحادیه اروپا می باشد که موضوع حقوق زنان را بعنوان یک الویت مورد بررسی قرار داده و اقدامات دراز مدت در این زمینه انجام دهد. در تمرکز بر روی مسأله خشونت بر علیه زنان و دختران، اتحادیه اروپا اقدامات مؤثری بر علیه یکی از عمده ترین نقض تعهدات حقوق بشر در دنیای امروزه انجام خواهد داد.^۱ این دستورالعمل ها بر اساس درخواست محکم چندجانبه، که تازه ترین رویدادهای مهم آن مطالعه عمیق دبیر کل سازمان ملل متحد در مورد تمام اشکال خشونت بر علیه زنان می باشد (۲۰۰۶)، کار بر روی شاخص های در ارتباط با خشونت که بوسیله خانم یاکین ارتوک^۲، مأمور تحقیق ویژه در مورد خشونت بر علیه زنان (۲۰۰۸) صورت گرفته است، قطعنامه ۶۱/۱۴۳ سازمان ملل متحد در مورد تشدید تلاش ها برای از بین بردن تمام انواع خشونت بر علیه زنان (۲۰۰۶) و قطعنامه های ۱۳۲۵ (۲۰۰۰) و ۱۸۲۰ (۲۰۰۸) شورای امنیت سازمان ملل متحد در مورد زنان، صلح و امنیت، و همچنین قطعنامه ۲۰۰۵/۲۲۱۵ از پارلمان اروپا در مورد شرایط زنان در برخوردهای مسلحانه و نقش ایشان در بازسازی و روند دموکراتیک در کشورها بعد از برخورد، بندهای مربوطه از معاهدات حقوق بشر و قانون بشردوستانه بین المللی و مقررات رم در برقراری دادگاه جزائی بین المللی می باشد.^۳ این دستورالعمل ها همچنین به منظور تشویق اجرای تعداد بیشتری از پروژه های ویژه که هدف آنها در باره زنان و دختران می باشد، که از جمله، بوسیله دست آویزهای اروپا برای دموکراسی و حقوق بشر، بلکه همچنین برای هرگونه دست آویز

^۱ - Wilt, M, and breedlove, R.K. (1977). Domestic violence and the police. Washington, DC. Police Foundation.

^۲ - Yakin Ertük

^۳ - Waits, K. (1985). The criminal justice system's response to battering understanding the problem.

مناسب مالی دیگر از اتحادیه اروپا و کشورهای عضو می باشد. قبول این دستورالعمل ها یک تأکید مجدد در مورد حقوق جهانی بشر می باشد.^۱

بند اول: دستورالعمل ها و اهداف عملیاتی

اتحادیه اروپا به این سه هدف جدا نشدنی در ارتباط با مبارزه با خشونت بر علیه زنان تأکید می نماید: ممانعت از خشونت، محافظت از و کمک به قربانیان و تحت تعقیب قرار دادن مرتکبین چنین خشونت هائی.^۲

الف: ارتقاء تساوی جنسی و مبارزه با تبعیض بر علیه زنان

اتحادیه اروپا ذکر می نماید که موانع برای اجرای حقوق سیاسی و اجتماعی - اقتصادی ایشان زنان را در معرض خشونت بیشتری قرار می دهد. در این مورد، و با هدف ممانعت از چنین خشونت هائی، استراتژی کشورهای عضو و اتحادیه اروپا و اقدام خارجی ایشان می باید بویژه در ارتباط با مقررات و خط مشی های عمومی که بر علیه زنان و دختران تبعیض بوجود می آورد، و کمبود پشتکار در مبارزه با تبعیضی که در قلمرو های خصوصی و رفتار قالبی در ارتباط با جنسیت اعمال می گردد، تمرکز یابد.^۳

ب: گردآوری اطلاعات در مورد خشونت بر علیه زنان و توسعه شاخص ها

علی الرغم موفقیت در سال های اخیر، اطلاعات کیفی و کمی قابل مقایسه صحیح در تمام رویه های متداول خشونت بر علیه زنان و دختران، و همچنین شاخص های مربوطه مورد نیاز می باشد، تا دولت ها قادر باشند که اقدامات و استراتژی های خود را با معلومات کامل در ارتباط با حقایق برنامه ریزی نمایند. هنوز به میزان قابل ملاحظه ای عدم توافق در انواع اطلاعات جمع آوری شده در ارتباط با گروه های جمعیت مطالعه شده و انواع خشونت های برآورد شده وجود دارد. اتحادیه

¹ - Resco, S. M. (2007). Intimate Partner Violence: Exploring Intersections of Race, Class and Gender. PhD Thesis. The Ohio State University.

² -Straus,M.a.(1980). Stress and child abuse. In C. H . kempe and R.E Helfer (E d). The battered child. Chicago,Il : univer sity of Chicago press.

³ - L""Orange, H. (1987). Case study from New south wales Sydney. Government Domestic violence committee.

اروپا کوشش می نماید تا دست افزارها بنیادی و سایر ابزارها را که باعث گردآوری اطلاعات گشته و به بالابردن ظرفیت های ملی برای جمع آوری و پخش قابل اعتماد، اطلاعات صحیح کمک می نمایند، تعیین نماید^۱.

پ: ابداع استراتژی هماهنگ شده مؤثر

اقدام اتحادیه اروپا در مورد خاطر نشان سازی به دولت ها بر مسئولیت دوگانه ایشان برای جلوگیری و پاسخ به خشونت ها بر عیله زنان و دختران تمرکز خواهد یافت. ایشان وظیفه دارند که استراتژی های ممانعت کننده و استراتژی های برای محافظت و حمایت از قربانیان خشونت را به مرحله اجرا در آورده، و در تمام سطوح (محلی، ملی، منطقه ای و بین المللی)، و در تمام بخش های جامعه، بویژه بوسیله سیاستمداران، بخش های خصوصی و همگانی، انجمن های مدنی و رسانه های گروهی دعوت به اقدام نمایند. مکانیزم های نهادی اجباری در سطح محلی، منطقه ای و بین المللی می باید به منظور اطمینان حاصل نمودن از اجرا، هماهنگی و ادامه این استراتژی ایجاد گردد^۲.

ت: مبارزه در مورد کیفرناپذیری اعمال کنندگان خشونت بر علیه زنان و دسترسی به قضاوت برای قربانیان حادثه

اتحادیه اروپا تأکید خواهد نمود که برای کشورها مهم می باشد که اطمینان حاصل نمایند که خشونت بر علیه زنان و دختران بوسیله قانون مجازات گردد و رسیدگی نمایند که اعمال کنندگان خشونت بر علیه زنان و دختران در حضور دادگاه مسئول اعمالشان شناخته خواهند شد. کشورها بویژه می باید در مورد اقدامات خشونت آمیز بر علیه زنان و دختران بسرعت، با دقت، بیطرفانه و با جدیت تحقیق نمایند، و اطمینان حاصل کنند که سیستم عدالت کیفری، بویژه مقررات اجرائی و شواهد، در شرایطی کار می کند که زنان را به دادن شهادت تشویق نموده و حفاظت از ایشان را

¹ - Kaplan, H. and Sadock, B. (1995). Comprehensive text Book of psychiatry Williams & wilkins.

² - Gillum, T. L.; Cris, M. S.; Bybee, D. I. (2006). "The importance of Spirituality in the Lives of Domestic Violence Survivors". The Journal of Violence Against Women, 12 Year, No. 3.

هنگامی که آنهایی را که این اعمال خشونت آمیز را بر علیه زنان انجام داده اند، تحت تعقیب قرار می دهند ضمانت می نماید، بویژه بوسیله اجازه دادن به افراد قربانی و نمایندگان ایشان که بر علیه آنها اقدامات مدنی بعمل آورده اند. مبارزه با کیفرناپذیری هم چنین اقدامات مثبتی از قبیل آموزش پلیس و مأمورین اجرای قانون، سازمان کمک های حقوقی رایگان و محافظت کامل از قربانیان و شاهدان و ایجاد شرایطی را که قربانیان دیگر از نقطه نظر اقتصادی به اعمال کنندگان خشونت بستگی نداشته باشند را در بر دارد^۱.

بند دوم: ابزارهای های مداخله اتحادیه اروپا

افزارهای مداخله اروپا می باید تمام ایفا کنندگان نقش در اتحادیه اروپا را، با شروع از سفارتخانه های کشورهای عضو، نمایندگان کمیسیون هیئت نمایندگان و دبیر کل عمومی شورای اتحادیه اروپا را دست اندرکار نماید. اتحادیه اروپا اطمینان حاصل خواهد نمود که در مورد اشتراک مساعی مابین اجرای این دستورالعمل ها و سایر دستورالعمل های اتحادیه اروپا در مورد حقوق بشر، بویژه آنهایی که در ارتباط با حقوق کودکان و مدافعان حقوق بشر می باشد بررسی مناسب بعمل آورد.^۲ بر اساس اهداف عملیاتی اتحادیه اروپا در شرایط مبارزه با خشونت بر علیه زنان، ابزارهای اصلی مداخله بقرار زیر خواهند بود:

الف: روش های عمومی

اتحادیه اروپا بصورت منظم مسأله مبارزه با خشونت بر علیه زنان و دختران و انواع اشکال تبعیضاتی که خشونت از آنها سرچشمه می گیرد را در روابطش با کشورهای ثالث و سازمان های منطقه ای مطرح می نماید. چنین روش هایی بویژه تا حدی بستگی به این دارد که از معیارهای بین المللی و تعهدات کشورها در آن منطقه تبعیت نماید، و در ارتباط با اجرای مؤثر از و بانجام رساندن کامل آن تعهدات خواهد بود. اتحادیه اروپا هم چنین اطمینان حاصل خواهد نمود که

¹ - Domestic violence Committee Report, April 1983 to June 1985. (1985). Sidney: Government printer.

² - Abbott, P.; Wallace, C. (2001). Sociology of Women (An Introduction to Sociology: Feminist Perspective). Translated by Manizheh Najm Eraghi. Tehran: Nashre-Ney Publications (Persian).

عطف به حقوق زنان در تمام دستورات نمایندگان ویژه و فرستادگان اتحادیه اروپا و نمایندگان شامل می‌گردد. اتحادیه اروپا قبلاً از شروع تمام اقداماتش موارد زیر را انجام خواهد داد:

(الف) اشکال مختلف خشونت بر علیه زنان و دختران را تعیین کرده و اطلاعات مربوطه و شاخص‌های مربوطه آنها را تجزیه و تحلیل می‌نماید؛

(ب) شناسایی کردن وجود قوانین و بکار بستن آن که صریحاً و بالفعل تبعیض آمیز بوده، و از چه طریقی این خشونت‌ها سرچشمه می‌گیرد؛

(ج) شناسایی عدم حضور و / یا کمبود خط مشی‌های عمومی تعیین شده در پاسخ به خشونت بر علیه زنان؛

(د) شناسایی دست‌افزارهای بین‌المللی برای محافظت از حقوق زنان که بوسیله کشورهای مربوطه تصویب شده است، شامل تردیدهای موجود و الحاق چنین مقرراتی به قانون ملی؛

(ه) شناسایی توصیه‌های داده شده به آن‌ کشورهایی که بوسیله مکانیزم‌های منطقه‌ای و بین‌المللی در ارتباط با قانون زنان و خشونت بر علیه زنان.

(و) تصویب اجلاس سازمان ملل متحد را در مورد حذف تمام اشکال تبعیض آمیز بر علیه زنان را در تفاهم‌نامه اختیاری خود، تفاهم‌نامه منشور آفریقا در مورد حقوق بشر و مردم در ارتباط با حقوق زنان در آفریقا و معاهده داخلی آمریکا در مورد ممانعت، مجازات و از بین بردن خشونت بر علیه زنان، تشویق خواهد نمود؛

(ز) انصراف از قید و شرط‌هایی را که در ارتباط با گردهمایی ثبت گردیده است و بویژه آن‌هایی که متناقض با اهداف گردهمایی بوده، از جمله بر اساس تفسیر داده شده در ارتباط با آن قید و شرط‌هایی که بوسیله کمیسیون حذف تمام اشکال تبعیض بر علیه زنان CEDAW می‌باشد، تشویق خواهد نمود.

(ح) ارائه گزارش‌ها را بوسیله کمک‌های فنی در صورت لزوم، به کمیسیون CEDAW در زمان‌های تعیین شده و با تمام رساندن گزارشات و توصیه‌های کمیسیون را تشویق خواهد کرد؛

ط) تبادل نظر و مشاورات منظم با مدافعان حقوق زنان و سازمان های زنان را ارائه خواهد داد؛

ی) مدافعان حقوق زنان و سازمان های زنان را تشویق خواهد کرد که دست اندر کار توسعه، اجرا و ارزیابی خط مشی ها عمومی در این زمینه گردند؛

س) کشورهای عضو به قبول تعهدات ویژه ای در مورد مبارزه با خشونت و تبعیضات بر علیه زنان در چهارچوب تجدید نظر دوره ای جهانی (UPR) تشویق خواهد نمود؛

ع) توسعه دست افزارهای بین المللی و منطقه ای جدید مناسب را تشویق خواهد نمود^۱.

ب: اقدامات اضافی ویژه برای مبارزه با خشونت بر علیه زنان

اقدام برای مبارزه با خشونت بر علیه زنان بوسیله روش های آغازگرانه زیر انجام خواهد گردید:

الف) از طریق تشویق احضار نماینده تحقیقی ویژه سازمان ملل متحد در ارتباط با خشونت بر علیه زنان در مواردی که چنین خشونت هائی بسیار گسترده شده و عمدتاً مجازات نمی گردد؛

ب) در شرایطی که ملاقاتی صورت گرفته شده است، بوسیله اطمینان حاصل نمودن از اینکه توصیه ها، نتیجه گیری ها و مشاهدات نماینده تحقیقی ویژه ادامه یابد؛

ج) بوسیله اقدامات حمایتی برای مبارزه با کیفرناپذیری در ارتباط با خشونت بر علیه زنان و دختران بویژه از طریق بازبینی تمام مراحل قانونی در ارتباط با موارد چنین خشونت - هائی؛

د) بوسیله حمایت از مدافعان حقوق زنان و مدافعان حقوق انسان مؤنث، بویژه آنهایی که تهدید شده یا کسانی که قربانیان بخصوص آزار و اذیت یا سرکوبی با هدف معین می باشند؛

ه) بوسیله ارتقاء و حمایت از خط مشی ها و مبارزات برای بالا بردن آگاهی تساوی در امور جنسی و مبارزه با خشونت بر علیه زنان، بویژه مبارزات با هدف تأمین بالا بردن آگاهی بویژه در مورد مردان و پسران؛

^۱ - L^{۱۱۱۱}Orange, H. (1987). Case study from New south wales Sydney. Government Domestic violence committee.

و) بوسیله ارتقاء و حمایت از مبارزات متمرکز شده بر غفلت های سازمان یافته نسبت به دختران، بویژه در ارتباط با ثبت نام رسمی تولد و تحصیل^۱.

پ: موارد مجزا

اتحادیه اروپا بررسی خواهد کرد که در صورتی که در موارد مجزائی با اهمیت استثنائی، بویژه خشونت های مرتکب شده یا مدارا شده بوسیله دولت برخلاف تعهدات بین المللی و آزادیهای بنیادی نسبت به تمامیت جسمی و غیر تبعیضی، و در غیاب اقدام قانع کننده در سطح ملی اطلاع حاصل نماید، اقدامات ویژه انجام دهد. این بخصوص در موارد قانون شکنی جنجال برانگیز صدق می نماید که یک یا بیشتر از موازین زیر را برآورده نموده است:

- مواردی در باره مرتکبین خشونت که محکومیت ایشان در دادگاه جزائی در ارتباط با اعمالی که انجام داده اند، به نسبت اهمیت جرمی که مرتکب گردیده اند غیر محتمل می باشد؛

- مواردی که از قربانیان خشونت که ایشان با احتمال زیاد هیچ گونه دسترسی به یک دادگاه مدنی یا جزائی مناسب، بدون تبعیض برای جبران خسارت نخواهند داشت؛

- مواردی که منعکس کننده یک عمل مکرر سازمان یافته بوده یا در سطح وسیع در ارتباط با آن قوانین و خط مشی دولتی وجود ندارد یا کافی نمی باشد، بویژه در مورد قضایای بسیار جدی، مانند آنهایی که درگیر قتل یا خودکشی اجباری که با نام شرافت انجام یافته است؛

- مواردی که در نتیجه قوانین و اعمال تبعیض آمیز انجام گردیده است؛

- مواردی خشونت، تهدیدات، آزار و اذیت و سرکوبی مدافعان حقوق انسان مؤنث.

ت: چهارچوب تبادل نظر اروپا

اتحادیه اروپا بصورت مکرر موضوع خشونت بر عیله زنان و تبعیضی را که از چنین خشونت‌های سرچشمه میگیرد در تبادل نظرهای حقوق بشر و در سایر تبادل نظرهای خط مشی اتحادیه اروپا در

¹ - L^{'''}Orange, H. (2011). Case study from New south wales Sydney. Government Domestic violence committee.

صورت ضروری بودن، مطرح کرده است. این موضوعات می توانند در دستور جلسه برای چنین تبادل نظرهایی یا بصورت یک موضوع خاص یا از طریق آمیختن با یک یا چند مورد بخصوص در ارتباط با جنیست بحث گردند.^۱ در آن ارتباط، اتحادیه اروپا هرگونه توصیه پیامدهای مکانیزم های منطقه ای و بین المللی را برای محافظت حقوق زنان و مبارزه با خشونت بر علیه زنان، بویژه آنهایی که توسط مأمور تحقیق ویژه سازمان ملل متحد در مورد خشونت بر علیه زنان تنظیم شده است، آنهایی را که در ارتباط با زنان در چهارچوب EPU می باشد، پیامدهای توصیه های کمیسیون CEDAW، و آنهایی که بوسیله مکانیزم محافظت منطقه ای پیشنهاد گردیده است را تعقیب خواهد کرد.^۲

ث: پیش نویس گزارش های حقوق بشر

در گزارش های خود، رؤسای گروه نمایندگی می باید بصورت سامانمند در تمام گزارش های خود بخشی را در مورد پذیرش تحلیل حقوق بشر در ارتباط با آزادی های بنیادی زنان، با عطف ویژه به حقوق ایشان در مورد تمامیت جسمی و عدم تبعیض و پذیرش تعهدات بین المللی دولت ها در ارتباط با خشونت بر علیه زنان شامل نمایند.^۳ گزارش ها به مسائل زیر رجوع خواهد نمود:

-سازمان ها و سایر مکانیزم هایی که مسئول جمع آوری اطلاعات کمی و کیفی در سراسر منطقه و در تمام انواع محیط ها (خانه، محل کار، سازمان های آموزشی، بازداشتگاه ها و سایر سازمان های دولتی، و غیره) می باشند؛

-آمارهایی که بر حسب نوع جنسیت، سن و سایر عوامل و همچنین اطلاعات در مورد اشاعه آن آمار به گردانندگان اصلی مربوطه و عموم مردم تفکیک شده باشد؛

¹ - Atkin and others. (2014). Protecting the victims of domestic violence—the Domestic protection act. Victoria university Law Review, No 14.

² - Australian Law Reform Commission. (2015). Domestic violence, Report No 30.

³ - Atkin and others. (2014). Protecting the victims of domestic violence—the Domestic protection act. Victoria university Law Review, No 14.

-آمارهائی که بر حسب نوع جنسیت، سن و سایر عوامل و همچنین اطلاعات در مورد اشاعه آن آمار به گردانندگان اصلی مربوطه و عموم مردم تفکیک شده باشد؛
نمایندگان و اعزام کنندگان ویژه اتحادیه اروپا می باید حقوق زنان را در نظر بگیرند ولی می باید اطلاعات در مورد این موضوع را شامل گزارشات خود بنمایند.

ج: ارتقاء حقوق زنان در کنگاشگاه های بین المللی

اتحادیه اروپا نقش فعال خود را در ارتقاء حقوق زنان و به ویژه جلوگیری از خشونت بر علیه زنان را، در کنگاشگاه های بین المللی (بخصوص در سازمان ملل متحد) ادامه خواهد داد. اتحادیه اروپا اطمینان حاصل خواهد نمود که با تمام واحدهای حقوق زنان سازمان ملل متحد هماهنگی یکنواختی خواهد داشت و به حمایت از کار ایشان و ترویج پیام های واحد و با ارتباط منطقی در چنین کنگاشگاه هایی ادامه خواهد داد، که بدین وسیله تأثیر اقدامات اتحادیه اروپا در آن منطقه تقویت می گردد.^۱

چ: همکاری دوجانبه و چند جانبه

اقدام به منظور مبارزه با خشونت بر علیه دختران و زنان مطابق با اولویت در چهارچوب همکاری دو جانبه و چند جانبه در دفاع از حقوق بشر، با همکاری با جامعه مدنی، که شامل زمینه های آموزشی و حقوقی می باشد، خواهد بود. توجه ویژه ای به چنین همکاری در ابتکار اروپا برای دموکراسی و حقوق بشر، ولی از طریق سایر دست افزارهای مناسب مالی اتحادیه اروپا و کشورهای عضو مبذول خواهد گردید. هدف از چنین همکاری، از جمله، حمایت از برنامه های جامعه مدنی، بویژه تمرکز بر روی قسمت های ارجح زیر خواهد بود:

-جبران، توانبخشی و دسترسی به مراقبت

الف) کمک به برنامه هایی که ارتقاء و اطمینان به عدالت را برای قربانیان خشونت که در دادگاه حضور می رسانند، فراهم می آورد؛

^۱ - مورتی، کریشنا، فراسوی خشونت، ترجمه محمدجعفر مصفا، چاپ اول، نشر گفتار، تهران، ۱۳۷۸، ص ۹۸.

ب) کمک به منظور دسترسی به خدمات مناسب مراقبت که بصورت رایگان در زمینه های کمک در روانشناسی، کمک های حقوقی، مسکن و پیوستگی مجدد قربانیان خشونت و کودکان ایشان، از جمله، از طریق مبارزات در ارتباط با اطلاعات عمومی برای چنین خدماتی فراهم می آورد؛

ج) ارتقاء دسترسی و حق زنان و دختران به اطلاعات و خدمات تندرستی، بویژه در ارتباط با بهداشت در امور جنسی و تولید مثل، از جمله به منظور حفاظت بهتر از ایشان در مقابل عفونت HIV، تأیید اتحادیه برای اجرای کامل برنامه اقدام قاهره که در کنفرانس بین المللی نفوس و توسعه (ICPD) در سال ۱۹۹۴ اتخاذ گردیده و اقدامات اصلی برای کاربرد مداوم برنامه اقدام ICPD موافقت شده در ICPD + ۵ و همچنین برای اعلامیه و برنامه کینهاک و طرحی برای اقدام یکن و اهداف توسعه هزاره؛

د) کمک برای ارتقاء برنامه هائی که زنان بصورت آزاد حقوق خود را به منظور اتخاذ تصمیم در ارتباط با تمایلات جنسی خود بدون اینکه تحت فشار قرار گیرند عمل نمایند؛

ه) کمک برای حمایت از برنامه هائی که هدف آنها گروهی از زنان باشد که ایشان نیاز به توجه ویژه دارند بخاطر این که تحت خطر افزوده بدلیل قربانی خشونت بودن قرار گرفته اند.

جلوگیری از خشونت

الف) ارتقاء و حمایت برای اقدام به منظور مبارزه با کیفر ناپذیری در مورد کسانی که بر علیه زنان و دختران مرتکب خشونت می شوند؛

ب) کمک برای آموزش در مورد حقوق بنیادی و دادن اختیار به زنان و دختران؛

ج) حمایت از مبارزات، از جمله در زمینه بالا بردن آگاهی و ارتباط، که در مورد برابری جنسی و اقدامات به منظور مبارزه با خشونت بر علیه زنان و دختران از طریق از میان برداشتن رفتار کلیشه ای جنسی که به خشونت بر علیه زنان و دختران کمک می کند، تمرکز می نماید؛

د) حمایت برای برنامه هائی که هدف آنها بهبود اقتصادی و استقلال زنان میباشد؛

ه) حمایت برای آموزش افسران پلیس و کارکنان دستگاه قضائی در مورد موضوعات در ارتباط با خشونت بر علیه زنان و دختران و عواقب چنین خشونت هائی.^۱

-تقویت ظرفیت ها

الف) تأمین همکاری برای طرح های اقدام ملی برای اجرای توصیه های کمیسیون CEDAW، که شامل اشاعه آن در باره آن می گردد؛

ب) تأمین همکاری برای شروع مکانیزم های هماهنگ شده مؤثر برای جمع آوری اطلاعات در مورد خشونت بر علیه زنان و دختران؛

ج) حمایت از سازمان های زنان و مدافعان حقوق بشر مؤنث، و بصورت کلی تر برای سازمان های جامعه مدنی که با خشونت بر علیه زنان مبارزه می نمایند؛

د) تأمین آموزش مناسب برای تمام افراد حرفه ای مسئول مواجهه با خشونت بر علیه زنان و دلایل و عواقب چنین خشونت هائی (پلیس، کارکنان قضائی، مراقبین تندرستی و بهداشت و افراد حرفه ای آموزشی، رسانه ها)؛

ه) حمایت از برنامه هائی که قدرت پلیس را برای مصاحبه در باره موارد خشونت آمیز، بویژه خشونت خانگی، از طریق آغاز تفاهم نامه های مداخله همگون شده، عطف به قطعنامه سازمان ملل متحد در مورد جلوگیری از جنایات و پاسخ های عدالت جزائی به خشونت بر علیه زنان را تقویت مینماید.

و) حمایت برای تأسیس مرکز خدمات اداری غیر متمرکز شده برای بهبود وضعیت زنان؛

ز) تأمین همکاری برای طرح های اقدام ملی که قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت را اجرا می نماید.

گروه کاری شورا در مورد حقوق بشر بصورت منظم اجرای این دستورالعمل ها را، از جمله بر مبنای گزارشی که بوسیله رؤسای هیئت های نمایندگی و بعد از مشاوره غیر رسمی با جامعه مدنی تسلیم نموده ارزیابی خواهد کرد. گروه کاری در مورد حقوق بشر شورا را در مورد کاربرد

^۱ - مورتی، کریشنا، پیشین، ص ۹۹.

دستورالعمل‌ها مطلع خواهد نمود و به شورا هرگونه اصلاحات لازم برای بکار بردن در دستورالعمل‌ها را پیشنهاد خواهد کرد.

بخش سوم: چهارچوب قانونی بین‌المللی و تعهدات کشورها در مبارزه با خشونت بر علیه زنان و کودکان

جامعه بین‌المللی متعهد شده است که حقوق و احترام زنان و مردان را از طریق تعدادی قرارداد و تعهدات سیاسی محافظت نماید. ۶۰ سال از اعلامیه جهانی حقوق بشر که در آن به وضوح تصریح گردیده است که تمام انسان‌ها آزاد با احترام و حقوق مساوی دنیا می‌آیند و اینکه هر کس محق است که تمام حقوق آزادیهای ذکر شده در این اعلامیه را بدون هیچ‌گونه تفاوتی، مانند ... جنسیت دارا باشد، گذشته است. کمیسیون از میان برداشتن تبعیض بر علیه زنان (CEDAW)، که اعمال گردهمآئی ۱۹۷۹ را بازبینی می‌نماید، خشونت بر علیه زنان را بعنوان شکلی از تبعیض در مفهوم گردهمآئی تعریف نموده است و این موجب گردیده است که موضوع در برنامه کاری مکانیزم‌های سازمان حقوق بشر اصلیت بیشتری پیدا نماید. کنفرانس جهانی حقوق بشر، که در سال ۱۹۹۳ در وین تشکیل گردید، منجر به انتصاب یک نماینده ویژه در مورد خشونت بر علیه زنان بوسیله کمیسیون سازمان ملل متحد در مورد حقوق بشر در سال ۱۹۹۴ گردید، که متعاقب آن در همان سال مجمع عمومی اعلامیه از میان برداشتن خشونت بر علیه زنان را قبول نمود. کنفرانس جهانی جدا ناپذیری و جهانی بودن حقوق بشر را مجدداً تأکید نمود.^۱ اعلامیه برخی از اقدامات را که کشورها می‌باید به منظور جلوگیری و حذف خشونت بر علیه زنان انجام دهند، ارائه مینماید. بویژه، از کشورها درخواست گردیده است که خشونت بر علیه زنان را محکوم کرده و به منظور احتساب از تعهدات خود برای از میان برداشتن چنین خشونت‌هایی متوسل به عادت، سنت یا مذهب نگردند. طرح اقدام پکن که در سال ۱۹۹۵ اتخاذ گردید، حمایت ۱۸۹ کشور را در طی کنفرانس تاریخی سازمان ملل متحد در مورد وضعیت زنان در سطح جهانی را بدست آورد. این طرح دوازده قسمت را تعیین می‌نماید که نیاز به بهسازی دارند، شامل مبارزه

^۱ - Abbott, P.; Wallace, C. (2001). *Sociology of Women (An Introduction to Sociology: Feminist Perspective)*. Translated by Manizheh Najm Eraghi. Tehran: Nashre-Ney Publications (Persian).

با خشونت بر علیه زنان می باشد. این بخش ها که در کنفرانسی که در سال ۲۰۰۵ در نیویورک ترتیب یافته بود، در دهمین سالروز طرح مورد بازبینی قرار گرفت. حمایت اتحادیه از طرح پکن برای عملکرد در بالاترین سطح بوسیله رؤسای دولت ها در اجلاس سران در مادرید در دسامبر ۱۹۹۵ ابراز گردید. از سال ۱۹۹۹، شورای اتحادیه اروپا - هر سال - پیامدهائی در مورد شاخص ها و موازین رجوع را اتخاذ می نماید، تا در نتیجه اطمینان حاصل گردد که بازبینی کار متعاقب سالیانه با هدف و ساختار تنظیم شده بیشتری انجام پذیرد. یک مجموعه از شاخص های کمی و کیفی که برای خشونت بر علیه زنان در سال ۲۰۰۲ تهیه گردیده است. تجدید نظر ۵ ساله طرح پکن برای اقدام (پکن + ۵) از دولت ها درخواست نمود که اقدام لازم را برای از میان برداشتن خشونت بر علیه زنان هر فرد، سازمان یا شرکت بعمل آورده و تمام اشکال خشونت بر علیه زنان و دختران را بعنوان یک جرم جزائی به حساب آورند. قطعنامه ۱۴۳/۶۱ (۲۰۰۶) گردهمآئی عمومی در تشدید کوشش ها به منظور از میان برداشتن تمام اشکال خشونت بر علیه زنان، که با توافق همگانی اتخاذ گردیده است، مجدداً تمام تعهدات بین المللی کشورها را تأیید کرده که شامل، تعهد به ارتقاء و محافظت از تمام حقوق بشر و آزادی های بنیادی برای زنان و دختران و اعمال هرگونه تأثیر و نفوذ به منظور جلوگیری، تحقیق و مجازات عاملین خشونت بر علیه زنان و دختران و تأمین حفاظت از قربانیان، و آن فقدان اقدام بر علیه تخطی ها و آسیب رسانی ها یا از بین بردن لذت استفاده از حقوق بشر و آزادیهای بنیادی ایشان می باشد. قطعنامه های ۱۳۲۵ (۲۰۰۰) و ۱۸۲۰ (۲۰۰۸) شورای امنیت سازمان ملل متحد اعلام نمودند که جامعه جهانی تقبل مینماید که با خشونت بر علیه زنان در شرایط برخورد مسلحانه مبارزه نماید. قطعنامه ۱۸۲۰ ارتباط مابین پابرجائی صلح و امنیت بین المللی و مبارزه با خشونت جنسی که زنان در شرایط مبارزه مسلحانه از آن رنج می برند را تأیید می نماید. قطعنامه ۱۸۲۰ (۲۰۰۸) که بند ۷ از مقررات ICC رم را در بر دارد، به دولت ها یادآور می شود که تجاوز و سایر اشکال خشونت جنسی می تواند بعنوان جنایت جنگی، جنایت بر علیه بشریت بحساب آید یا بعنوان یک اقدام در ارتباط با قتل عام، تأکید نیاز برای مستثنی کردن جرائم خشونت های جنسی از مفاد عفو عمومی در متن روندهای قطعنامه مبارزه

مسلحانه [...] بحساب آید.^۱ قطعنامه ۲۰۰۵/۲۲۱۵ پارلمان اروپا در مورد وضعیت زنان در شرایط مبارزه مسلحانه و نقش ایشان در بازسازی دوباره یک روند دموکراتیک در کشورها بعد از پایان مبارزه، یک چهار چوب کلی برای اقدام اتحادیه اروپا در زمینه نگرانی-های در ارتباط با زنان در مبارزات مسلحانه، بویژه عاملین خشونت بر علیه ایشان را ارائه می نماید. ابتکارات بیشماری در مورد خشونت بر علیه زنان نیز بوسیله شورای اروپا و OSCE انجام پذیرفته است که سازمان های اتحادیه اروپا در مورد آن نقش مهمی را ایفا می نمایند. این قطعنامه ۲۰۰۵ پارلمان اروپا کوشش ها، قدم ها و اقدامات مؤثری را که می باید بر علیه مبارزه با این مصیبت بصورت مؤثر انجام داده شود، ارائه می دهد. این دستورالعمل ها آن تعهدات را منضم به چهار چوب اتحادیه اروپا می سازد. در انجام این عملکرد، آنها اقدام اروپا را به منظور حفاظت از حقوق زنان و ارتقاء برابری جنسی در روابط خارجی، همانطوریکه در راهکار برابری مابین مرد و زن تعیین گردیده است، کمیسیون ۲۰۰۷ در ارتباط با تساوی جنسی و اختیار دادن به زنان در توسعه همکاری، پیامدهای شورا را در مورد آن ارتباط، و سایر دستورالعمل ها برای حقوق بشر که تحت حفاظت خط مشی امنیت و امور خارجی عمومی (CFSP) اتخاذ گردیده است، حمایت می نماید.

نتیجه گیری

قاچاق انسان، به خصوص زنان و کودکان که به بردگی عصر مدرن شهرت دارد، یکی از مصادیق جرایم سازمان یافته است که از ابتدای دهه ۱۹۹۰ میلادی شهرت یافته، و در این سال های اخیر به یک معضل جهانی تبدیل شده است. قاچاق انسان را در قرن بیست و یکم می توان صورت جدیدی از تجارت بردگان تا قرن نوزدهم تصور نمود. از این رو، لزوم جرم انگاری قاچاق انسان در تمامی کشورهای جهان احساس می شود. مسئله قاچاق اشخاص، معمولاً با هدف زنان و کودکان، یا قاچاق برای بهره کشی جنسی مورد بحث قرار می گیرد. در حال حاضر قاچاق پدیده ای بسیار گسترده در سطح جهانی به شمار می رود. به گونه ای که بسیاری از زنان که در گریز از فقر و جستجوی یافتن یک زندگی بهتر به ترک خانه و میهن خود دست می زنند، نه تنها به آن دست پیدا نکرده، بلکه بیش از پیش در گردابی فرو می روند که هیچ راه گریزی برایشان فراهم نیست. پدیده

^۱ - Dobash R.E , Dobash, R. P (2011). Violence against wives. New yor k : free press.

خشونت خانگی علیه زنان و کودکان از جمله مهم‌ترین انواع خشونت در حوزه حقوق بشر و در گفتمان بین‌المللی مبارزه با خشونت به شمار می‌رود که آرامش و امنیت زنان و کودکان را در حریم امن خانه مورد تهدید قرار می‌دهد. بر اساس آمار منتشر شده خشونت علیه زنان و کودکان در تمام کشورها همانند یک اپیدمی وجود دارد. تعریف و مصادیق خشونت خانگی علیه زنان و کودکان در عرصه بین‌الملل با آنچه که هویت اجتماعی یک ملت تعریف می‌کند متفاوت است. به گونه‌ای که حتی در فرهنگ غربی، خشونت تعریف روشنی ندارند و هیچ اتفاق نظری در ارتباط با مصادیق آن‌ها وجود ندارد. بنابراین تبیین معیارهای خشونت و ارائه راهکارهای مقابله با آن برای تمام ملل به یک شیوه امکان‌پذیر نیست. امروزه خشونت خانوادگی با گونه‌های متفاوت آن، یعنی همسرآزاری، کودک‌آزاری و سالمندآزاری از رایج‌ترین انحرافات اجتماعی در محیط خانواده به شمار می‌آید. مهم‌ترین نظریه‌های مطرح شده در این زمینه به نقش عوامل درونی (مانند ارتباطات میان فردی، معنویت و منابع) و عوامل بیرونی (مانند نظارت اجتماعی، فرهنگ و وضعیت اقتصادی) در ایجاد یا جلوگیری از خشونت خانوادگی تأکید کرده‌اند. اما به علت ابعاد گوناگون فردی و اجتماعی این پدیده، به نظر می‌رسد که نمیتوان با استفاده از نظریه‌ای خاص آن را تبیین نمود. از این رو، در این پژوهش، با بهره‌گیری از برخی رویکردهای اجتماعی درباره‌ی خشونت خانوادگی، رابطه‌ی میان برخی از عوامل اجتماعی و اقتصادی با خشونت خانوادگی مورد بررسی قرار گرفت. از جمله‌ی این عوامل میتوان به حمایت اجتماعی، کیفیت ارتباطات خانوادگی، تحصیلات، ارزش‌های معنوی و خانوادگی و رضایت مندی اقتصادی اشاره کرد که به ترتیب از نظریه‌های نظارت اجتماعی، شبکه‌ی روابط خانوادگی، زمینه‌ی فرهنگی، بحران معنویت، منابع و فشار اقتصادی، اخذ شده‌اند. به نظر می‌رسد چه قانون و چه هنجارهای اجتماعی، خشونت خانگی را عرصه‌ی خصوصی قلمداد کرده و در برابر آن استراتژی تسلیم را در پیش گرفته‌اند و حال آن‌که پلیس می‌تواند نقش پررنگ‌تری در مسائل مربوط به خشونت خانگی ایفا کند. پلیس نه تنها به‌عنوان یک منبع اصلی و معتبر در کمک‌رسانی به قربانیان خشونت خانگی شناخته می‌شود، بلکه کارکرد نمادین مهمی نیز در این زمینه داراست. در واقع رویکرد مسئولانه پلیس به زنان و کودکان قربانی خشونت خانگی پیام مهمی به سایر قربانیان، متخلفان و در ابعاد وسیع‌تر جامعه

می‌دهد که نشانگر ابعاد وسیع مخالفت اجتماعی، محکومیت و عدم مدارای اجتماعی با مسئله خشونت علیه زنان و کودکان می‌باشد. اگر در جامعه، سازمان‌هایی مثل پلیس، خشونت‌خانگی را مسئله‌ای خصوصی و بی‌نیاز از مداخله قلمداد کنند و در قوانین دادگاه‌ها نیز تنبیهی متناسب با رفتارهای خشن خانگی به اجرا گذاشته نشود، زنانی که گرفتار روابط خشن خانوادگی هستند، امکان برون‌رفت از رابطه را پیدا نمی‌کنند و باقی ماندن این زنان در روابط خشن به بازتولید خشونت در نسل‌های بعدی منجر می‌شود. امروز بسیاری از کشورها برای حمایت از زنان و کودکان در برابر خشونت خانگی این جرم را به رسمیت شناخته و به دنبال آن قوانین خاصی را به تصویب رسانده‌اند و در صدد اجرای آن هستند. برای نمونه می‌توان کشورهای مالزی، اندونزی، ترکیه، هند و افغانستان را مثال زد که دارای قانون خشونت خانگی هستند. هدف بیشتر این قوانین واضح است: کاهش خشونت‌های خانگی، جلوگیری از خشونت بیشتر، افزایش استراتژی‌های قاطع در جهت جلب و بازداشت خاطیان. برای اجرای قانون، ضرورت دارد که دیدگاه سنتی پلیس با ارائه آموزش مناسب عوض شود و آن‌ها به این باور برسند که خشونت خانگی یک مسئله خصوصی نیست، لذا مداخله جدی را می‌طلبد. اتحادیه اروپا بر اصول آزادی، دموکراسی، احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی، و حکومت قانون بنیان‌گذاری شده است. این اصول در تمام کشورهای عضو مشترک می‌باشد. احترام به حقوق بشر در میان اهداف کلیدی خط مشی ایمنی و خارجی اتحادیه اروپا (CFSP) بطور برجسته‌ای نشان داده می‌شود. شکنجه و سوء رفتار در میان نفرت‌انگیزترین قانون‌شکنی‌های حقوق بشر و شئون انسانی می‌باشد. به موجب بیانیه جهانی حقوق بشر، هیچ فردی نباید تحت شکنجه یا رفتارهای غیر انسانی، ظالمانه یا تحقیرآمیز یا مجازات قرار گیرد. هیچ استثنائی در تحت قوانین بین‌المللی مجاز نمی‌باشد. تمام کشورها موظف به اجرای بدون قید و شرط منع هر گونه شکنجه و سوء رفتار می‌باشند. علی‌الرغم کوشش‌های جامعه بین‌المللی، شکنجه و سوء رفتار در تمام نقاط دنیا دوام آورده است. ادامه معافیت از مجازات برای مرتکبین شکنجه و سوء رفتار در بسیاری از کشورها رواج دارد. کار کردن به سوی جلوگیری و ریشه‌کنی از هر گونه شکنجه و سوء رفتار در اتحادیه اروپا و در سطح جهانی، خط مشی است که تمام کشورهای اتحادیه اروپا نظر قاطعانه‌ای نسبت به آن دارند. ترویج و حمایت از این حقوق بعنوان یک اولویت در خط مشی حقوق بشر اتحادیه اروپا قرار دارد.

منابع و مأخذ

مورتی، کریشنا، فراسوی خشونت، ترجمه محمدجعفر مصفا، چاپ اول، نشر گفتار، تهران،

۱۳۷۸.

Abbott, P.; Wallace, C. (2001). *Sociology of Women (An Introduction to Sociology: Feminist Perspective)*. Translated by Manizheh Najm Eraghi. Tehran: Nashre-Ney Publications (Persian).

Atkin and others. (2014). Protecting the victims of domestic violence—the Domestic protection act. *Victoria university Law Review*, No 14.

Australian Law Reform Commission. (2015). *Domestic violence*, Report No 30.

Dobash R.E , Dobash, R. P (2011). *Violence against wives*. New York : free press.

Domestic violence Committee Report, April 1983 to June 1985. (1985). Sidney: Government printer.

L'Orange, H. (2011). Case study from New south wales Sydney. Government Domestic violence committee.

Gillum, T. L.; Cris, M. S.; Bybee, D. I. (2006). "The importance of Spirituality in the Lives of Domestic Violence Survivors". *The Journal of Violence Against Women*, 12 Year, No. 3.

Kaplan, H. and Sadock, B. (1995). *Comprehensive text Book of psychiatry* Williams & wilkins.

Straus, M.a. (1980). *Stress and child abuse*. In C. H. kempe and R.E Helfer (Ed). *The battered child*. Chicago, Ill: university of Chicago press.

Resco, S. M. (2007). *Intimate Partner Violence: Exploring Intersections of Race, Class and Gender*. PhD Thesis. The Ohio State University.

Waits, K. (1985). *The criminal justice system's response to battering understanding the problem*.

Wilt, M, and breedlove, R.K. (1977). *Domestic violence and the police*. Washington, DC. Police Foundation.

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی